

İŞİN ÖTE YANI

YUSUF ERKUT GÜSAR

Türkiye İçin Cumhuriyet ve Demokrasi

2006, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunun 83. yılı idi ve bu yıl, belki de cumhuriyet kurulduğundan bu yana ilk defa, "**cumhuriyet nedir - demokrasi nedir**" tartışmaları yoğun bir şekilde yapıldı.

Bu tartışmanın AKP iktidarı sırasında ortaya çıkması ve yaygınlaşması, kuşkusuz bir rastlantı değil.

Son dönemde, AKP iktidarı ile birlikte, Türkiye'de, bir kısım yazar-çizer-aydın destekli güçlü bir koro önderliğinde şu görüş seslendirilmeye başlandı.

"Esas olan demokrasidir, bir ülkede demokrasi varsa, halkın oyu herşeyin üzerindedir, demokrasilerde olabilecek hata ve kusurlarda, gene demokrasi içinde çözümlenmelidir."

Bu "**objektif doğru**" lafın söylenmeyen türkçe tercümesi de şöyle; "**yeterli meclis çoğunluğuna sahip bir iktidar, isterse cumhuriyetin anayasada belirtilen temel niteliklerini bile değiştirebilir.**"

Söz konusu yaklaşımı daha bir somutlaştırabilmek için, eski başbakanlardan Adnan Menderes'in, 1950'li yıllarda, meclis de, DP parti gurubunda söylediği bir lafı hatırlayabiliriz. "**Sizler, (yani meclisteki DP gurubu) isterseniz hilafeti bile getirebilirsiniz.**"

Acaba öylemi?

***

Cumhuriyet, genel anlamda, kurumsal olarak, tüm yönetim birimlerinin seçimle geldiği bir devlet modelini, demokrasi ise, kurumsal yönetimi nasıl olursa olsun, bir devletle, yönetim gücünün tümüyle ve sadece halkın elinde olduğunu ifade eder.

Bu kısa tanımlamalar açısından baktığımızda, "**demokratik bir cumhuriyet**" olan Türkiye'de karşımıza şöyle bir ikilem çıkar:

- Evet, Türkiye, tam bir cumhuriyettir çünkü tüm yönetim birimleri seçimle belirlenir.
- Ama Türkiye tam bir demokrasi değildir, çünkü Anayasasının ilk üç maddesinde yer alan ve genelde cumhuriyetin kuruluş yıllarında, Atatürk devrimleri ile belirlenen temel cumhuriyet ilkeleri, (hatta dili, bayrağı, marşı ve başkenti dahil) dördüncü madde ile, değiştirilemez, değiştirilmeleri teklif dahi edilemez denilerek demokrasi dışına çıkarılmıştır.
Demokratik bir anayasada, halkın % 100'ü istese bile, bazı maddelerin değişemeyecek olması, klasik ve şekilci demokrasi mantığı ile, kuşkusuz ters bir durum ve batı demokrasilerinde rastlanabilecek bir olay değil.

Ancak, bu çelişkinin Türkiye açısından çok net ve çok geçerli bir nedeni var.

"Demokrasiyi tüm boyutları ile uygulayabilen batı demokrasilerinde, demokrasiyi kullanarak demokrasinin temel niteliklerini yok etmeye yönelik ciddi tehditler yok, ama Türkiye'de, cumhuriyet kurulduğundan bu yana hep oldu, hatta günümüzde bu tehdit siyasi güce bile sahip."

***

Türkiye Cumhuriyetini, kuruluş felsefesine göre tanımlamak gerekirse, doğru ve kısa cümle şudur;

"Türkiye Cumhuriyeti, çağdışı ve islami nitelikli bir imparatorluğun yıkıntıları arasından, devrimler yolu ile kurulmuş, çağdaş uygarlığı hedefleyen bir ulus devletidir."

Ve bu kuruluş felsefesi içinde, koşulların gereği olarak, demokrasi öncelikli hedef olmamış, öncelik uluslaşmaya ve çağdaşlaşmaya verilerek çağı yakalamaya yönelik uygulamalar devrimler yolu ile birbiri ardına gerçekleştirilmiş, halkın desteği ve değişimlere uyumu sonraya bırakılmıştır.

Devrimler yolu ile getirilen bu gelişim - değişimlerin kalıcı olabilmeleri için de, toplumca benimsenip bir yaşam tarzı haline gelmelerine kadar, anayasal koruma altına alınmaları gerekli görülmüştür.
Burada, dürüst ve mantıklı olmak gerekirse, şu

sorular sorulabilir.

"Birilerinin halka sormadan, doğruyu ve gerek-liliği kendileri tesbit ve tarif ederek devrimler yoluyla toplumları yeni yaşam şekil-lerine yönlendirmeleri doğrumudur, her devrim toplumlar açısından olumlu ve yararlı olabilir mi?"

Bu soruların gerçekçi cevapları da şöyledir.

Devrim, toplumsal değişim potansiyelinin oluştuğu ortamlarda, bir toplum liderinin, ülkesi için zorunlu ve yararlı olduğuna inandığı bir takım, sosyal, siyasi ya da ekonomik radikal değişimleri, kendi inisiyatifi ile, hızla ve gereğinde güç kullanarak uygulamaya koymasındır.

Bu açıdan, devrim yapmak, bir liderlik tercihidir ve yasal bir hak olmaktan öte, inanılan doğrultuda, risk ve sorumluluk üstlenilerek **"gereğini yapma"** eylemidir.

Bir devrimin yaşamını ve yasallığını ise, arkadan gelen ya da gelmeyen halk desteği belirler.

Her devrimin ileriye doğru toplumsal bir yarar getirmesi ise söz konusu değildir, uzağa gitmeye gerek yok, 1979 İran-Humeyni devrimi ortada.

***

Bu açıklayıcı izahattan sonra, gelelim Atatürk-Cumhuriyet devrimlerinin Türk ulusu açısından değerlendirilmesine **"Tüm uygar dünyaca tereddütsüz bir şekilde kabul edildiği üzere, Atatürk devrimleri, Türk ulusunu ileriye doğru taşıyan, çağdaş bir devlet ve çağdaş bir ulus yaratmayı hedefleyen, Türk ulusu için son derece gerekli ve yararlı toplumsal dönüşümlerdir ve geçen zaman içinde, hem halkın büyük çoğunluğunca benimsenerek birer yaşam şekli haline gelmişlerdir ve hem de arkadan yapılan ve gene büyük halk çoğunluklarınınca onaylanan anayasalar ile yasallaşmışlardır."**

İşin bir diğer önemli yanı da, cumhuriyetin kuruluş yıllarında belirlenen ilkeler, özellikle demokrasiye geçildikten sonra, çağın gerektirdiği eklemelerle zenginleştirilerek, anayasamızın devleti ve cumhuriyeti tanımlayan ikinci maddesi, tam anlamıyla, çağdaş ve demokrat bir ülkeyi tarif eder hale getirilmiştir.

Ve bu ilkelerin hiçbirisi, AKP iktidarına kadar geçen 80 yıl içinde, hiçbir iktidarca eleştirilmemiş, ülke gerçeklerine ters düşen hususlar olarak görülme-miştir.

***

Sonuç olarak, aynı zamanda çağdaş demokrasi anlayışının temel niteliklerini de oluşturan ve anayasamızın ilk üç maddesinde belirtilen bu cumhuriyet ilkelerinin, anayasamızca korunma altına alınmasını, Türkiye'nin gerçekleri karşısında, Türk insanının çağdaş yaşam idealinin ve Türk demokrasisinin ülkeyi çağdışı ve demokrasi dışı bir yaşama sürüklemek isteyenlere karşı, kendini savunma hakkı olarak kabul etmek gerekir.

Bu ilkeler anayasamızda bu şekilde kaldığı sürece de yozlaştırılmadan ve eksiksiz bir şekilde uygulanmaları yolunda, gerektiğinde siyasi iktidarlara karşı bile tavır almak, mücadele etmek, hem birey olarak her vatandaşın ve hem de tüm anayasal kurumların hakkıdır, görevidir, sorumluluğudur.

"Atanmışlar - seçilmişler" yapay ayırımına dayalı bir güç sıralaması yapılarak anayasal kurumların anayasadan kaynaklanan yetki ve sorumluluklarını kullanmalarına **"demokrasi dışı"** damgasını vurmak ise, hukuktan anlamamanın ötesinde, tamamen ve bilinçli bir şekilde, olayın saptırılmasıdır, çağdışı girişimlere hizmettir.

***

Son bir soru ve cevabı ile konuyu kapatalım.

Pekiye, bu durum sonsuza kadar böylemi gidecek ve cumhuriyet hep böyle koruma altında bir yarı demokrasi gibimi yaşayacak?

Cevabı ben vermeyeyim ve sözü Başbakan R.T. Erdoğan'a bırakayım **"..... güzel günler ileride bir gün mutlaka gelecek ve o gün anayasanın hiçbir hükmü diğerinden üstün olamayacak"**. (Mayıs 2006 AKP gurup toplantısı)

"Güzel günlerin" ne anlama geldiğini de, R. T. Erdoğan'ın yakın arkadaşı, kader yoldaşı, fikir-dışı ve müsteşarı Ömer Dinçer'den öğrenebiliriz.

"Türkiye cumhuriyeti artık Kemalizm'i terkederrek daha islami bir yapıya dönüştürülmelidir."